

Mere fokus på korrekt håndhygiejne kan øge velfærden og velstanden

Undersøgelser viser at bedre håndhygiejne kan reducere sygefraværet i daginstitutioner og skoler. Samtidig har corona-krisen lært os, at gode vaner og bedre hygiejne kan nedsætte smittespredning og antallet af infektioner. Et lavere sygefravær vil frigive ressourcer i det offentlige til øget velfærd og øger produktionen i den private sektor og dermed velstanden.

Hovedkonklusioner:

- **Både sygefravær som følge af egen sygdom og børns sygdom har været stigende fra 2013 til 2019.** Knap 2/3 af stigningen i sygefraværet fra 2013 til 2019 kan henføres til en stigende beskæftigelse, mens godt 1/3 af stigningen skyldes fraværet pr. fuldtidsansat er steget. Fraværkdage pr. fuldtidsansat udgjorde 8,6 dage i 2013 og 9,1 dage i 2019. Knap 95 pct. af fraværksdagene kan henføres til *egen sygdom*.
- **Store potentielle samfundsøkonomiske gevinster ved reducere af sygefraværet:** Sygefraværet fra *egen sygdom* og *børn sygdom*, svarende til et tab af mere end 76.000 fuldtidsstillinger i 2019, og den samfundsomkostning kan opgøres til 30-35 mia. kr. årligt. Der er derfor et stort potentiale ved at indføre tiltag, der kan reducere sygefraværet både blandt børn og voksne.
- **Fortsættelse af gode vaner fra coronapandemien/implementering af korrekt håndhygiejne på daginstitutioner- og skoleområdet vil give en samfundsøkonomisk gevinst på 0,9 mia. kr. årligt:** Implementering af *korrekt håndhygiejne* på daginstitutioner- og skoleområdet skønnes at reducere det *børn sygdom* med 25 pct. og *egen sygdom* (afledt effekt på personale og forældre) med knap 0,8 pct. ift. 2019. Det lavere sygefravær vil øge arbejdsudbuddet med ca. 1.700 fuldtidspersoner, svarende til en samfundsøkonomisk på ca. 0,9 mia. kr.

Bedre hygiejne reducerer sygefraværet og anvendelsen af antibiotika

Corona-krisen har på mange måder ændret danskernes hverdag. Blandt andet har krisen gjort danskerne mere bevidste om vigtigheden af gode vaner og bedre hygiejne er centrale parametre, når man ønsker at nedsætte smittespredning og infektioner. Blandt viser en rapport fra Sundhedsdatastyrelsen¹, at anvendelsen af antibiotika har været 15 pct. lavere i perioden april 2020 og frem til slutningen af 2020 sammenlignet med de samme måneder i 2019. Forbruget er faldet mest hos de mindste børn i alderen 0-4 år, der i månederne under pandemien har fået 58 procent mindre antibiotika end i samme periode i 2019.

Samtidig viser en undersøgelse blandt 4-12-årige børn², at børn, der blev undervist i korrekte håndhygiejnerutiner og supplerede deres håndvask med brug af håndsprit, havde 36 procent lavere risiko for sygefravær pga. mavetarminfektioner og 38 procent lavere risiko for sygefravær pga. øvre luftvejsinfektioner sammenlignet med børn i samme alder, der ikke ændrede håndvaskevaner. Det lavere sygefravær blandt børn kan også medføre, at forældrenes fravær falder.

Derudover viser undersøgelser fra Sundhedsstyrelsen, at god udluftning og fokus på rengøring medvirker til at reducere antallet af MRSA-infektioner³ og luftbåren smitte og sygefravær.

Sygefravær udgør en stor samfundsøkonomisk omkostning for samfundet

I 2019 havde de beskæftigede mere end 17 mio. fraværsdage, som følge af *egen sygdom* og *børns sygdom*, jf. figur 1. Knap 95 pct. af fraværsdage kan henføres til *egen sygdom*.

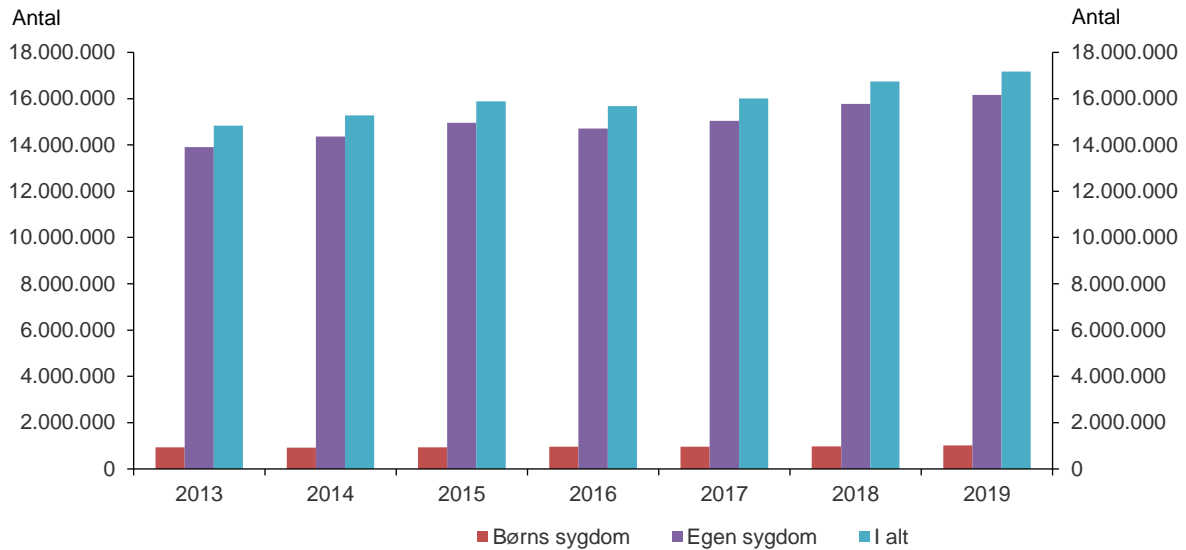
Både sygefravær som følge af *egen sygdom* og *børns sygdom* har været stigende fra 2013 til 2019. Det samlede sygefravær er steget fra ca. 14,8 mio. fraværsværk i 2013 til ca. 17,2 mio. fraværsværk i 2019. Det svarer til en stigning på 16 pct. Knap 2/3 af stigningen i sygefraværet kan henføres til en stigende beskæftigelse, mens godt 1/3 af stigningen skyldes fraværet pr. fuldtidsansat er steget. I 2013 udgjorde sygefraværet 8,6 dage pr. fuldtidsansat, mens sygefraværet i 2019 var steget til 9,1 fraværsværk pr. fuldtidsansat. Både den private og offentlige sektor har oplevet en stigning i antallet af fraværsværk pr. fuldtidsansat.

¹ https://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/nyheder/2021/antibiotikaforbrug_2020_23032021

² Forebyggelsespakke – Hygiejne, Sundhedsstyrelsen 2018.

³ Gule stafylokokker, som har udviklet modstandsdygtighed overfor penicillintypen meticillin, benævnes MRSA (Meticillin Resistant Staphylococcus aureus). Infektioner med MRSA kan være vanskelige at behandle, fordi der så er få effektive antibiotika tilbage.

Figur 1. Antal fraværsdagsværk i perioden 2013-2019

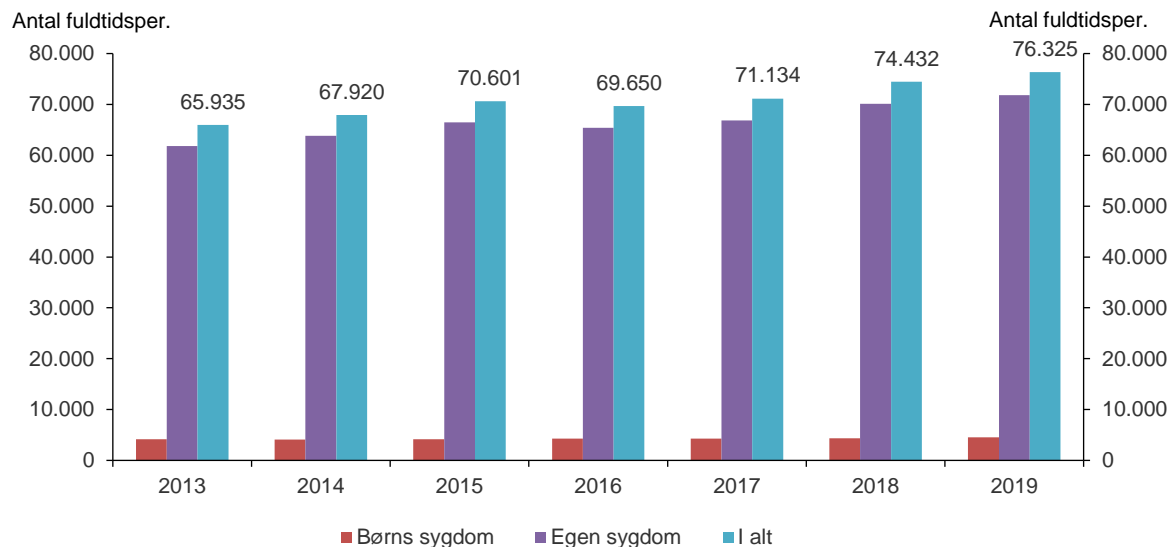


Kilde: Danmarks Statistik.

Omregnet til fuldtidspersoner, så udgjorde sygefraværet i 2019 et tab af mere end 76.000 fuldtidsstillinger, *jf. figur 2*.

Sygefraværet udgør således en væsentlig samfundsomkostning, der kan opgøres til 30-35 mia. kr. om året. Der er derfor et stort potentiale ved at indføre tiltag, der kan reducere sygefraværet både blandt børn og voksne.

Figur 2. Antal fraværsdagsværk omregnet til fuldtidspersoner i perioden 2013-2019



Anm.: I beregningerne er det forudsat, at der går 225 fraværksdage på en fuldtidsperson.
Kilde: Danmarks Statistik.

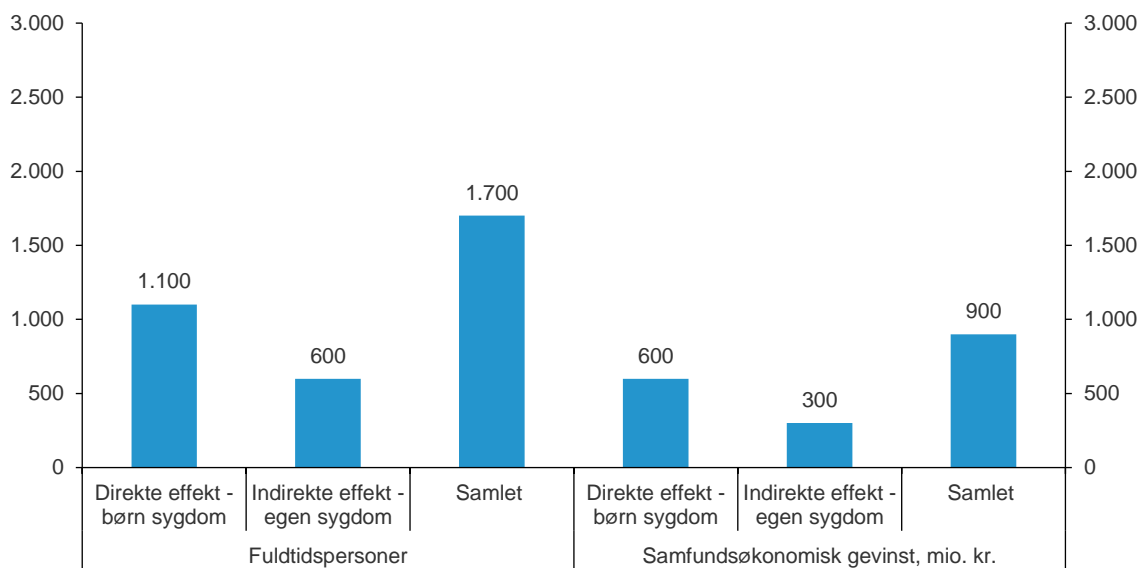
Regneeksempel ved korrekt håndhygiejne på daginstitutions- og skoleområdet

Ifølge Sundhedsstyrelsen⁴ skønnes korrekt håndhygiejne⁵ i daginstitutionerne at kunne reducere forældres "barns første sygedag" med 275.000-300.000 dage årligt. Det svarer til en reduktion på knap 30 pct. eller 1.200-1.300 fuldtidsstillinger årligt. Forudsættes tiltagene også at blive implementeret på skoleområdet vil potentialet stige yderligere.

I beregningen nedenfor er det lagt til grund, at implementering af korrekt håndhygiejne på daginstitutions- og skoleområdet vil reducere antallet af sygefravær fra "barns sygdom" med 25 pct., idet smittespredningen på skolerne må formodes at være mindre end på daginstitutionsområdet. Derudover må det forventes, at mindre sygdom blandt børn i daginstitutions- og skoleområdet, vil have positive afledte effekter på sygefraværet blandt personale og forældre⁶.

Samlet set skønnes implementering af korrekt håndhygiejne på daginstitutions- og skoleområdet at reducere antallet af sygefraværsværk med ca. 380.000 dage, og dermed arbejdsudbuddet svarende til ca. 1.700 fuldtidsstillinger, jf. figur 3. Det større arbejdsudbud kan omregnes til, at den samfundsøkonomiske gevinst udgør ca. 0,9 mia. kr. årligt. Forudsættes gevinsterne at være ligelig fordelt mellem den offentlige og private sektor, vil det fx betyde frigivne ressourcer i det offentlige, der kan anvendes på ansætte ca. 950 flere kommunalansatte⁷ fx pædagoger og lærer.

Figur 3. Potentielle samfundsøkonomiske gevinster ved implementering af korrekt håndhygiejne på daginstitutions- og skoleområdet



Anm.: I beregningerne er det forudsat, at der går 225 fraværksdage på en fuldtidsperson. Beregningerne tager udgangspunkt i det faktiske sygefravær i 2019. Den samfundsøkonomiske gevinst afspejler kun den direkte lønomkostning, der eksempelvis ikke indregnet evt. mere omkostninger forbundet med implementering af korrekt håndhygiejne. Lønnen tager udgangspunkt i den standardberegnet månedsfortjeneste inkl. unge og elever fra 2019.
Kilde: FA

⁴ Forebyggelsespakke – Hygiejne, Sundhedsstyrelsen 2018.

⁵ Med korrekt håndhygiejne mener Sundhedsstyrelsen, at håndvask bør vare ca. 1 min efter visse forskrifter og bør udføres hyppigt og altid efter fx toiletbesøg, inden tilberedning af madvarer og efter du har pudset næse. Se https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2020/Corona/H%C3%A5ndhygiejne/Haandhygiejne_A5.ashx?la=da&hash=B8A37715C6FDCB1E63BFA085E4DEBA639A141BC1

⁶ Konkret forudsættes et kontakttal på 0,5, dvs. for hver gang et barn bliver syg vil det smitte 0,5 voksen. Det svarer til sygefraværet, som følge af egen sygdom falder med knap 0,8 pct.

⁷ Der er anvendt en gennemsnitsløn for kommunalansatte, der i 2019 udgjorde ca. 450.000 kr. om året.

Der foreligger ikke umiddelbart undersøgelser af effekten af implementering af *korrekt håndhygiejne* på arbejdspladser. Men hvis effekten forudsættes at reducere det direkte sygefravær med 5 pct., vil det øge arbejdsudbuddet med ca. 3.500 fuldtidspersoner og den samfundsøkonomiske gevinst vil udgøre ca. 1,8 mia. kr. årligt.

Boks 1. Korrekt håndhygiejne

Korrekt håndvask tager 1 minut. Håndvask består af flere trin, der alle bør udføres i den angivne rækkefølge.

Sådan vasker du hænder:

- Hænder og håndled skylles inden håndsæben påføres (ca. 10 sekunder). Det er vigtigt, at hænderne er våde inden sæben, påføres da dette mindsker risikoen for håndeksem
- Sæben fordeles grundigt på hænder og håndled (ca. 15-20 sekunder). Husk fingerspidser, tommelfingre, mellemrum mellem fingrene samt håndrygge, håndflader og håndled
- Skyl sæben omhyggeligt af (ca. 15 sekunder)
- Hænderne tørres i et rent håndklæde eller engangshåndklæde (ca. 15 sekunder)

Neglelak og kunstige negle medfører flere bakterier og virus omkring neglen. Grundig vask af fingerspidserne er derfor vigtigt. Armbåndsure, armbånd og smykker gør det vanskeligere at udføre korrekt håndhygiejne. Vær derfor opmærksom på at vaske under smykkerne og få tørret godt under smykkerne. Smykkerne kan evt. tages af før hænderne vaskes.

Det er vigtigt at forebygge tørre hænder og udvikling af eksem. Derfor anbefales det at være opmærksom på ikke at komme sæbe på tørre hænder, at sæben ikke sidder på huden i længere tid end anbefalet at få skyllet sæben grundigt af samt at få tørret hænderne helt. Derudover anbefales brug af håndcreme efter håndvask for at modvirke tørre hænder og eksem.

Hvornår skal du vaske hænder

Du bør altid vaske hænder i følgende situationer:

- Kommer hjem/ind udefra, f.eks. efter indkøbsture, afhentning af børn i institution, ture med offentlig transport
- Inden madlavning og spisning
- Efter håndtering af grøntsager eller råt kød
- Efter toiletbesøg eller skift af ble
- Efter at have hostet eller pudset næse
- Efter rengøring, håndtering af vasketøj og affald.

Såfremt du ikke har mulighed for at vaske hænder, kan du anvende en vådserviet eller et hånddesinfektionsmiddel. Hånddesinfektion er kun effektivt, hvis dine hænder er synligt rene og tørre. Brug ikke hånddesinfektion efter toiletbesøg, bleskift eller inden madlavning og spisning, her skal du altid vaske dine hænder. Ved brug af en vådserviet bør du så snart, det er muligt vaske eller desinficere hænder, da en vådserviet ikke lige så effektivt som håndvask eller hånddesinfektion fjerner bakterier og virus.

Kilde: Sundhedsstyrelsen.

Yderligere information

Mads Borregaard, cheføkonom

Mobil: 2037 1895

Mail: MBO@fanet.dk